
Jeopardy ve del catala trobadoresc Joc-partit

Autor: Manel Capdevila

Data de publicació: 01-05-2010

"The "jeu parti", or "débat", a debate on love between two poets; the alba, or morning song, in which lovers are warned by a night watchman that day approaches and that the jealous husband may at any time surprise them... "

"Cada dia un saber nou..."

Respecte a "jeopardy".. el diccionari diu el mateix que em va dir na Helena Martí...

Estavem traduïnt a l'anglès, el text de "Leonardo, Montserrat i el secret de la Gioconda ", i vaig emprar "jeopardize", per dir que els seus col·legues "sotmetien a judici públic" la seva qualitat com a pintor, quan de fet en aquest cas concret quedava millor: "were questioning".. com va dir el Mike.., tot i així (soc molt tosut) aquesta discrepància em va portar a encetar una petita investigació sobre "jeopardy"...

Diccionari (significat de jeopardy):

Nom

Verb

1. perill
2. dany
3. risc

1. ocasionar
2. arriscar
3. perillar

4. posar en perill

5. danyar

6. comprometre

1.- double jeopardy == "jutjar" dues vegades

2.-jeopardy. n [ME jeopardie, fr. AF jupartí, fr. OF jeu parti, lit., divided game] (D'origen "trobadoresc" català-provençal)

Aquí és on vaig saltar de la cadira, "jeopardy" un mot català!!!:

"Joc partit o Partiment" (és un debat dialogat sobre temàtica amorosa davant un tribunal o cort d'amor)..."

(Els trobadors empraven també el "Sirventés"- Cançó política, moral, satírica i social, on es defensava un home, una idea o una acció determinada – no us inspira res?).

"The "jeu parti", or "débat", a debate on love between two poets; the alba, or morning song, in which lovers are warned by a night watchman that day approaches and that the jealous husband may at any time surprise them... "

Pot-ser d'aquest "perill" (el marit..) va venir l'accepció actual... ;-) .. però aquí els trobadors "sotmetien a judici" el seu amor i discutien fins l'alba, quin era el millor.. (d'aquí el nom de la cançó, la definició catalana ho deixa ben clar..)

És curiós perquè porto 25 anys emprant un significat de "jeopardy" que no és l'estàndar. És a dir, amb el sentit que jo li donava => "sotmetre a judici"... encara que... pot-ser veladament, la meua acepció, en anglès, existeix o ha existit des de els seus orígens (que com hem vist són ben catalans..), encara que ells no ho sàpiguen.

S'han quedat tant amb el sentit de "perill", que expliquen el significat de "double jeopardy" (que és estrictament "jutjar - sotmetre a judici" dues vegades), dient que és degut a que el reu està en doble perill de mort!!.. Senyor baixa!! Això és il.luminació divina!! No en tenen ni idea!!

Allà pels anys 80, estant a Madrid em varen demanar que volia dir "jeopardize" i vaig contestar: "posar en la picota", que curiosament està a cavall entre "posar en perill" i "sotmetre a judici públic"... el "comprometre" també s'hi acostava.. més "light", però mireu la acepció jurídica... veureu que se sembla més a la 2ª.

Jo curiosament no ho vaig mirar mai al diccionari, ho vaig treure del context dels meus anys parlant amb gent nativa, el 1985 ja portava 25 anys navegant amb americans i anglesos...

"Poner en la picota": La picota es una piedra con una punta afilada en que se colocaban las cabezas de los ajusticiados en la plaza pública o a la entrada de las ciudades. ..."

Si algú vol traduir a l'anglès "posar a la picota" amb una sola paraula.. no crec que n'hi hagi cap altre que s'hi acosti tant.. emprant-la en el sentit de "sotmetre a judici públic" (amb els caps a la plaça pública...), renoi si implicava perill i als "reus" s'els jutjava..

Sembla ser que vaig continuar a l'edat mitjana.. no amb el sentit que té avui, de fet.. en aquells temps "posar a la picota" comportava un perill palès... ;-)...

Acepció jurídica

(double jeopardy=jutjar dues vegades)

1. (1006) double jeopardy ... double jeopardy, in law, protection against the use by the state of certain multiple forms of prosecution... ... In general (in countries observing the rule of double jeopardy), a person cannot be convicted twice for the same crime based on the same conduct... ... The defense of double jeopardy also prevents the state from retrying a person for the same crime after he has been acquitted...

Manel Capdevila